

Crna Gora
VLADA CRNE GORE

Broj: 08-2702/5

Podgorica, 3. decembar 2014. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	14. 01 20 15. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	23-3/15 - 1
VEZA:	
ŠPA:	700 XXV
SKRAĆENICA:	PRILOG:

MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
I EVROPSKIH INTEGRACIJA CRNE GORE
UPRAVA ZA DIJASPORU
PODGORICA

Primljeno:	26. 12. 2014		
Org. jac.	Broj	Prilog	Vrijednost
015/1	242/17		

PREDSJEDNIKU SKUPŠTINE CRNE GORE

PODGORICA

Vlada Crne Gore, na sjednici od 20. novembra 2014. godine, utvrdila je **PREDLOG ZAKONA O SARADNJI CRNE GORE S ISELJENICIMA**, koji Vam u prilogu dostavljamo radi stavljanja u proceduru Skupštine Crne Gore.

Za predstavnike Vlade koji će učestvovati u radu Skupštine i njenih radnih tijela, prilikom razmatranja Predloga ovog zakona, određeni su dr **IGOR LUKŠIĆ**, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija i mr **PREDRAG MITROVIĆ**, direktor Uprave za dijasporu.

PREDSJEDNIK
Milo Đukanović, s.r.

**ZAKON
O SARADNJI CRNE GORE SA ISELJENICIMA**

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se način ostvarivanja i jačanja saradnje Crne Gore sa iseljenicima, zaštita prava i interesa iseljenika, mjere i pogodnosti prilikom povratka iseljenika u Crnu Goru, kao i druga pitanja od značaja za iseljenike.

Iseljenici

Član 2

Iseljenicima se smatraju crnogorski državljani i druga lica porijeklom iz Crne Gore, koji žive u inostranstvu i koji Crnu Goru doživljavaju kao svoju matičnu državu ili državu porijekla i baštine je kao demokratsku, nezavisnu, suverenu, građansku, multietničku i multikulturalnu državu.

Odnos Crne Gore prema iseljenicima

Član 3

Briga o iseljenicima sastavni je dio unutrašnje i vanjske politike Crne Gore.

Crna Gora se zalaže za stvaranje i unapređenje uslova potrebnih za uključivanje iseljenika u društveni, ekonomski i politički život Crne Gore.

Odnos Crne Gore sa iseljenicima zasniva se na uzajamnoj privrženosti i saradnji, pružanju pomoći i jačanju međusobnih veza, uz uvažavanje specifičnosti i potreba svih iseljenika.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 4

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

II. ZAŠTITA PRAVA I INTERESA ISELJENIKA

Očuvanje kulturnog identiteta

Član 5

Radi očuvanja kulturnog identiteta, organ uprave nadležan za odnose sa iseljenicima (u daljem tekstu: Uprava), u saradnji sa organima državne uprave nadležnim za poslove prosvjete, kulture i nauke i univerzitetima u Crnoj Gori:

- pokreće i afirmiše projekte očuvanja jezika, kultura, njegovanja kulturnog nasljeđa i tradicije svih iseljenika u državama u kojima iseljenici žive (u daljem tekstu: zemlja prijema);
- podstiče projekte i programe iseljenika na planu promocije nacionalnih i kulturnih identiteta, vrijednosti multikulturalnosti, kao i očuvanja autentičnosti kulture i tradicije svih iseljenika;
- podržava i organizuje programe koji imaju za cilj očuvanje i obnovu jezičkih, kulturnih i identitetskih osobenosti iseljenika;
- stara se o dostupnosti posebnih obrazovnih programa, udžbenika i nastavnih sredstava za potrebe iseljenika;
- stara se o obezbjeđivanju stipendija za studiranje iseljenika u Crnoj Gori;
- podržava projekte istraživanja istorije i kulturnog nasljeđa iseljenika iz Crne Gore i unapređivanja kulturne saradnje sa zemljama prijema;
- inicira i podstiče prikupljanje i čuvanje muzejskog materijala i obrazovanje istraživačko-dokumentacionog centra iseljenika, kao posebne muzejske zbirke u okviru neke od postojećih javnih ustanova koje se bave muzejskom djelatnošću;
- inicira otvaranje kulturnih centara Crne Gore u sredinama sa najvećom koncentracijom iseljenika.

Očuvanje državnog identiteta i pripadnosti Crnoj Gori

Član 6

Radi očuvanja državnog identiteta i pripadnosti Crnoj Gori, Uprava i organ državne uprave nadležan za vanjske poslove (u daljem tekstu: Ministarstvo):

- podstiču razvoj građanske svijesti, privrženost i pripadnost iseljenika državi Crnoj Gori;
- podržavaju iseljenike i njihove organizacije kao nosioce promocije interesa Crne Gore na međunarodnom planu.

Jačanje obrazovne, naučne i sportske saradnje

Član 7

Radi jačanja obrazovne, naučne i sportske saradnje, Uprava u saradnji sa organima državne uprave nadležnim za poslove prosvjete, nauke, omladinske politike i sporta, univerzitetima i drugim institucijama u Crnoj Gori:

- povezuje obrazovne i naučne institucije i pojedince iz Crne Gore sa iseljenicima i njihovim organizacijama i podstiče njihovu saradnju;

- povezuje ljudske, profesionalne, naučne i stručne potencijale u Crnoj Gori i svijetu;
- kreira programe na planu jačanja obrazovne, naučne i sportske saradnje sa iseljenicima i angažuje se na osmišljavanju i realizaciji projekata učešća i saradnje mladih, razmjene učenika i studenata, kao i naučnih i stručnih potencijala između Crne Gore i zemalja prijema;
- podstiče visokoškolske ustanove u Crnoj Gori na utvrđivanje kvota za upis i studiranje iseljenika pod jednakim uslovima kao za studente iz Crne Gore, a u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje i statutima ustanova visokog obrazovanja;
- podstiče uključivanje naučnika i stručnjaka porijeklom iz Crne Gore u posebne naučno-istraživačke projekte od interesa za Crnu Goru;
- informiše iseljenike o deficitarnim zanimanjima i potrebama tržišta **rada** u Crnoj Gori.

Informisanje i povezivanje

Član 8

Radi informisanja iseljenika i povezivanja sa Crnom Gorom Uprava se, u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za poslove informisanja, stara da posredstvom medija, publikacija i drugih oblika komuniciranja informiše iseljenike o svim pitanjima od interesa za Crnu Goru i iseljenike, na crnogorskom jeziku i jezicima u službenoj upotrebi u Crnoj Gori, kao i jezicima zemalja prijema sa najvećom koncentracijom iseljenika.

Zaštita prava i položaja iseljenika

Član 9

Radi zaštite prava i položaja iseljenika Uprava i Ministarstvo, u saradnji sa organima državne uprave nadležnim za unutrašnje poslove, ljudska i manjinska prava, zdravstvo, socijalnu zaštitu, ekonomiju i finansije:

- prati ostvarivanje ljudskih i manjinskih prava iseljenika u zemljama prijema i analizira propise zemalja prijema koji su od interesa za iseljenike;
- inicira izmjene i dopune, kao i donošenje novih zakona u Crnoj Gori, u skladu sa potrebama i interesima iseljenika;
- prati sprovođenje postojećih i inicira zaključivanje novih međunarodnih ugovora od značaja za iseljenike;
- radi na stvaranju pretpostavki, pogodnosti i olakšica za povratak iseljenika u Crnu Goru i njihovu integraciju u društvo.

Unapređivanje privrednog partnerstva

Član 10

Radi unapređivanja privrednog partnerstva Uprava, u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za ekonomiju i finansije, kao i drugim nadležnim organima i institucijama i organima lokalne samouprave (u daljem tekstu: opština):

- podstiče povezivanje privrednika i udruženja privrednika iz zemalja prijema sa privrednim subjektima u Crnoj Gori;
- sagledava strategije i politike privrednog razvoja Crne Gore i inicira uključivanje potencijala, potreba i interesa iseljenika u te strategije i politike;
- promovise projekte bržeg razvoja nerazvijenih područja i privrednih djelatnosti od posebnog društvenog interesa koji bi se mogli realizovati u partnerstvu sa iseljenicima;
- inicira zaključivanje međunarodnih ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i zaštiti i promociji investicija;
- u saradnji sa iseljenicima inicira osnivanje namjenskih finansijskih fondova;
- predlaže mjere i mehanizme podsticaja ulaganja iseljenika, posebno u oblastima primjene novih tehnologija i bržeg razvoja nerazvijenih područja, definisanja biznis zona, umrežavanja privrednika i stručnjaka iseljenika kroz specifične forme organizovanja (komore, poslovna udruženja, finansijski fondovi i drugo) i njihovo povezivanje sa odgovarajućim komorama, fondovima i udruženjima u Crnoj Gori;
- inicira aktivnosti na državnom i opštinskom nivou u cilju pripreme i promocije projekata, usmjeravanja interesa i pružanja neophodnih informacija iseljenicima radi ulaganja i otvaranja privrednih subjekata u Crnoj Gori, organizovanja odgovarajućih poslovnih susreta i investicionih foruma i dr.

III. NOSIOCI SARADNJE

Vlada Crne Gore

Član 11

Politiku saradnje sa iseljenicima na predlog Ministarstva utvrđuje Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), a sprovodi je Uprava, kao i drugi organi državne uprave u okviru zakonom utvrđenog djelokruga.

Vlada donosi Strategiju saradnje sa iseljenicima (u daljem tekstu: Strategija), kao i akcioni plan za realizaciju Strategije, kojima se utvrđuju prioritetni ciljevi na planu saradnje sa iseljenicima, konkretne mjere i aktivnosti za realizaciju ciljeva utvrđenih Strategijom, određuju nosioci poslova i rokovi za njihovu realizaciju.

Strategija se donosi za period od četiri godine.

Izvještaj o realizaciji Strategije Ministarstvo podnosi Vladi najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Savjet za saradnju sa iseljenicima

Član 12

Vlada obrazuje Savjet za saradnju sa iseljenicima (u daljem tekstu: Savjet), kao savjetodavno tijelo koje učestvuje u kreiranju i sprovođenju Strategije, akcionog plana za realizaciju Strategije, kao i ukupnih aktivnosti saradnje sa iseljenicima.

Sastav Savjeta

Član 13

Savjet čine predstavnici iseljenika, predstavnici organa državne uprave, opština i drugih institucija i udruženja i istaknute ličnosti.

Predstavnici iseljenika u Savjetu

Član 14

Predstavnike iseljenika u Savjetu čine:

- po tri iz Republike Srbije, Sjedinjenih Američkih Država i Republike Turske;
- po dva iz Republike Argentine, Savezne Republike Njemačke, Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Velikog Vojvodstva Luksemburga;
- po jedan iz Republike Albanije, Republike Makedonije, Kosova, Republike Slovenije, Republike Italije, Švajcarske Konfederacije, Kraljevine Danske, Kanade, Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske, Kraljevine Švedske;
- jedan za Rusku Federaciju i Ukrajinu;
- jedan za Komonvelt Australiju, Novi Zeland i Južnoafričku Republiku;
- jedan za Saveznu Republiku Austriju i Kraljevinu Belgiju;
- jedan za Republiku Francusku i Kraljevinu Španiju;
- jedan za Kraljevinu Norvešku, Kraljevinu Holandiju i Republiku Finsku;
- dva za Republiku Čile, Republiku Paragvaj, Istočnu Republiku Urugvaj, Bolivarsku Republiku Venecuelu, Višenacionalnu Državu Boliviju, Saveznu Republiku Brazil, Republiku Gvatemalu, Sjedinjene Meksičke Države i Republiku Panamu;
- jedan za sve ostale države.

Pravo predlaganja predstavnika iseljenika u Savjetu

Član 15

Predstavnike iseljenika za članove Savjeta predlažu najaktivnije organizacije iseljenika i organizacije iseljenika sa najvećim brojem članova koje djeluju na teritoriji države za koju se vrši izbor.

Javni poziv

Član 16

Poziv za kandidovanje predstavnika iseljenika za članove Savjeta objavljuje Uprava na svojoj internet stranici i putem medija.

Poziv iz stava 1 ovog člana sadrži broj predstavnika iseljenika u Savjetu iz člana 14 ovog zakona, uslove koje moraju da ispunjavaju organizacije iseljenika u smislu člana 15 i člana 17 stav 1 ovog zakona, uslove koji treba da ispunjavaju kandidati za člana Savjeta u smislu člana 18 ovog zakona, dokumentaciju u smislu člana 17 stav 2 ovog zakona, kao i rok i način dostavljanja predloga.

Predlog kandidata za člana Savjeta organizacije iz člana 15 ovog zakona, dostavljaju Upravi, u roku od 15 dana od dana objavljivanja poziva.

Uslovi za organizacije iseljenika

Član 17

Organizacija iseljenika iz člana 15 ovog zakona može da predloži kandidata za člana Savjeta ako:

- je registrovana na teritoriji države za koju se vrši izbor kandidata za člana Savjeta;
- u osnivačkom ili drugom aktu ima utvrđene ciljeve i djelatnosti, u skladu sa politikom i zalaganjima Crne Gore u odnosu na iseljenike;
- je u godini koja prethodi predlaganju kandidata za člana Savjeta realizovala najmanje jedan projekat ili aktivnost iz domena nadležnosti Savjeta.

Organizacija iseljenika iz člana 15 ovog zakona, uz predlog kandidata dostavlja:

- dokaz da je registrovana u smislu stava 1 alineja 1 ovog člana;
- kopije osnivačkog ili drugog akta;
- pregled realizovanih projekata i aktivnosti iz stava 1 alineja 3 ovog člana;
- fotokopiju pasoša ili drugog dokumenta na osnovu kojeg se utvrđuje identitet kandidata;
- biografiju kandidata;
- izjavu kandidata da prihvata kandidaturu za člana Savjeta.

Organizacija iseljenika iz člana 15 ovog zakona može da predloži najviše onoliko kandidata za člana Savjeta koliko je propisano članom 14 ovog zakona za državu u kojoj organizacija djeluje.

Uslovi za kandidata

Član 18

Kandidat za člana Savjeta koga predlaže organizacija iseljenika iz člana 15 ovog zakona može biti lice koje je iseljenik u smislu člana 2 ovog zakona.

Postupak predlaganja predstavnika iseljenika u Savjetu

Član 19

Uprava će, u roku od deset dana od isteka roka iz člana 16 stav 3 ovog zakona, na svojoj internet stranici objaviti listu kandidata koji su predloženi za članove Savjeta, sa nazivima organizacija iseljenika koje su ih predložile, a koje ispunjavaju uslove iz člana 15 i člana 17 stav 1 ovog zakona.

Ukoliko je broj kandidata za člana Savjeta za određenu državu veći od broja propisanog članom 14 ovog zakona koji se odnosi na tu državu, Uprava će pozvati organizacije iseljenika koje su predložile kandidate iz jedne države da glasaju za predložene kandidate iz te države, pri čemu ne mogu da glasaju za kandidate koje su same predložile.

Smatra se da je za člana Savjeta koji će biti predstavnik iseljenika predložen kandidat, odnosno kandidati koji dobiju najveći broj glasova.

Ako kandidati sa najvećim brojem glasova dobiju isti broj glasova, glasanje će se ponoviti samo za te kandidate.

Postupak glasanja i utvrđivanja broja glasova sprovodi Uprava i o tome obavještava Ministarstvo.

Predstavnici organa državne uprave, opština i drugih institucija i udruženja u Savjetu

Član 20

Članove Savjeta iz organa državne uprave, opština i drugih institucija čine:

- po jedan predstavnik Uprave, Ministarstva, organa državne uprave nadležnih za unutrašnje poslove, obrazovanje, nauku, kulturu, sport, zdravstvo, socijalnu zaštitu, ekonomiju, turizam, finansije i ljudska i manjinska prava;
- po jedan predstavnik iz najviše deset opština sa najvećim brojem iseljenika;
- dva predstavnika radnog tijela Skupštine Crne Gore nadležnog za međunarodne odnose i iseljenike (u daljem tekstu: nadležni odbor);
- po jedan predstavnik Matice crnogorske, savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, Univerziteta Crne Gore, Radio televizije Crne Gore, organa uprave nadležnog za poslove statistike, Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, Privredne komore Crne Gore i Unije poslodavaca;
- jedan predstavnik nevladinih organizacija koje se bave pitanjima saradnje sa iseljenicima.

Kandidate iz organa i institucija iz stava 1 al. 1 i 4 ovog člana, predlažu starješine organa, odnosno odgovorna lica institucija, kandidate iz stava 1 alineja 2 ovog člana predlažu gradonačelnici, odnosno predsjednici opština, a kandidate iz stava 1 alineja 3 ovog člana predlaže predsjednik nadležnog odbora.

Predlog kandidata nevladinih organizacija utvrđuje se u skladu sa propisom Vlade kojim se uređuje način i postupak ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija.

Istaknute ličnosti u Savjetu

Član 21

Istaknute ličnosti su lica koja su se afirmisala u oblasti saradnje sa iseljenicima i na promociji Crne Gore.

Članove Savjeta iz reda istaknutih ličnosti predlaže Ministarstvo.

Maksimalan broj članova iz reda istaknutih ličnosti u Savjetu je pet.

Predlog akta o obrazovanju Savjeta

Član 22

Nakon dobijanja predloga za članove Savjeta utvrđenih u skladu sa čl. 14 do 21 ovog zakona, Ministarstvo dostavlja Vladi predlog akta o obrazovanju Savjeta.

Mandat članova Savjeta

Član 23

Mandat članova Savjeta traje četiri godine.

Isto lice može biti birano za člana Savjeta najviše dva puta.

Sjednice Savjeta

Član 24

Konstitutivnu sjednicu Savjeta, kojom predsjedava najstariji član Savjeta, saziva Uprava.

Savjet se sastaje najmanje jednom godišnje u Crnoj Gori.

Nadležnosti Savjeta

Član 25

Savjet:

- razmatra sprovođenje strategija i zakona, kao i druga pitanja od interesa za iseljenike;
- pokreće i razmatra aktivnosti koje se tiču očuvanja jezika, kultura i tradicija iseljenika, privredne, naučne i sportske saradnje iseljenika sa Crnom Gorom; jačanja zajedništva i pripadnosti Crnoj Gori, položaja i prava iseljenika u Crnoj Gori i zemljama prijema, organizovanja iseljenika, informisanja i povezivanja, kao i druge aktivnosti od interesa za Crnu Goru i iseljenike;
- daje mišljenja o pojedinim pitanjima u vezi sa iseljenicima, na zahtjev nosilaca saradnje;
- donosi Poslovnik o radu Savjeta;
- usvaja i podnosi godišnji izvještaj o svom radu Vladi, do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Organi Savjeta

Član 26

Savjet ima predsjednika, potpredsjednike i sekretara.

Predsjednik i potpredsjednici Savjeta biraju se iz reda predstavnika iseljenika, većinom glasova ukupnog broja članova Savjeta.

Sekretara bira Savjet većinom glasova ukupnog broja članova Savjeta, na predlog predsjednika Savjeta.

Radna tijela Savjeta

Član 27

Savjet obrazuje stalna i privremena radna tijela radi razmatranja pojedinih pitanja iz nadležnosti Savjeta.

Sredstva za rad Savjeta

Član 28

Sredstava za rad Savjeta obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

Administrativni i tehnički poslovi za potrebe Savjeta

Član 29

Administrativne i tehničke poslove za Savjet obavlja Uprava.

Ostali nosioci saradnje

Član 30

Saradnja sa iseljenicima ostvaruje se i preko:

- organa i institucija iz čl. 5 do 10 ovog zakona;
- organa državne uprave nadležnog za poslove statistike;
- nadležnog odbora;
- Matice crnogorske;
- savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica;
- nevladinih organizacija koje se bave pitanjima saradnje sa iseljenicima;
- drugih tijela i institucija koja u svom djelokrugu imaju poslove vezane za odnose sa iseljenicima ili bi njihova djelatnost mogla biti od interesa za iseljenike.

Nagrade

Član 31

Ministarstvo, na predlog Uprave, dodjeljuje nagrade istaknutim iseljenicima i njihovim organizacijama za poseban doprinos koji su dali jačanju veza sa Crnom Gorom, i to:

- nagrada za očuvanje državnog identiteta i pripadnosti Crnoj Gori;
- nagrada za doprinos u oblasti kulture;
- nagrada za doprinos u oblasti diplomatije i promocije Crne Gore;
- nagrada za doprinos unapređenju privrednog partnerstva sa Crnom Gorom;
- nagrada za dobročinstvo.

Nagrade iz stava 1 ovog člana, dodjeljuju se svake druge godine.

Bliže kriterijeme i postupak dodjele nagrada iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Dani iseljenika

Član 32

Radi jačanja veza sa iseljenicima, po pravilu jednom godišnje, održava se manifestacija „Dani iseljenika“.

Vrijeme održavanja i program manifestacije iz stava 1 ovog člana određuje Ministarstvo.

IV. EVIDENCIJE

Vođenje evidencija

Član 33

Uprava vodi evidencije o iseljenicima, organizacijama iseljenika, fondacijama i legatima otvorenim za stipendiranje studenata iz Crne Gore, koje su osnovali iseljenici.

Evidencije iz stava 1 ovog člana, vode se u elektronskoj formi.

Evidencija o iseljenicima

Član 34

Evidencija o iseljenicima, pored ostalih, sadrži i sljedeće podatke: lično ime, jedinstveni matični broj, datum, mjesto i državu rođenja, zemlju prijema, grad i adresu boravka, zanimanje, stepen obrazovanja i naučnu oblast, užu specijalnost, mjesto rada i kontakt podatke (telefon, faks, internet stranica, društvene mreže).

Evidencija o organizacijama iseljenika, fondacijama i legatima koje su osnovali iseljenici

Član 35

Evidencija o organizacijama iseljenika, fondacijama i legatima iz člana 33 ovog zakona, pored ostalih, sadrži i sljedeće podatke: naziv organizacije/fondacije/legata, jezik zemlje prijema, oblik organizovanja, oblast djelovanja, ciljeve organizovanja, vrste aktivnosti, sjedište organizacije, lično ime osnivača, lično ime lica koje zastupa organizaciju, članstvo u savezu ili drugom udruženju u Crnoj Gori ili inostranstvu i kontakt podatke.

Izvori i obrada podataka u evidencijama

Član 36

Evidencije iz člana 33 ovog zakona vode se na osnovu prijave za upis u evidenciju i na osnovu podataka drugih državnih organa i organa državne uprave.

Na lične podatke u evidenciji iz člana 34 ovog zakona, primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Lični podaci iz evidenciji iz člana 34 ovog zakona, brišu se nakon godinu dana od smrti lica.

V. FINANSIRANJE

Sredstva

Član 37

Sredstva za očuvanje i jačanje saradnje sa iseljenicima obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore, donacija i kroz međunarodne projekte.

Kriterijume za raspodjelu i upravljanje sredstvima iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 38

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Stupanje na snagu

Član 39

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 16 stav 1 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojom je propisano da se zakonom uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Briga o iseljenicima sastavni je dio unutrašnje i vanjske politike Crne Gore. Istorijski gledano Crna Gora spada u red visoko migratornih zemalja Mediterana. S obzirom na brojnost iseljeničtva koja se procjenjuje na nivou aktuelnog stanovništva Crne Gore, stručne, intelektualne, ekonomske i druge potencijale, sve više raste ukupna svijest o značaju ovog pitanja. Ono je posljednjih nekoliko godina uzdignuto na nivo najvišeg državnog interesa i značaja. U prilog ovome idu nalazi stručnih sagledavanja i istraživanja, uporedna praksa i iskustva nama sličnih visokomigratornih zemalja, da je dobro upravljanje i koordinacija iseljeničkim potencijalom, nezaobilazan faktor ukupnog društvenog ekonomskog razvoja jedne zemlje.

Zajednice iseljenika iz Crne Gore prisutne su u gotovo svim djelovima svijeta, od zemalja u susjedstvu, preko visoko razvijenih zemalja Evrope, Sjeverne i Južne Amerike, do Australije i Južne Afrike. Obnovom nezavisnosti Crne Gore prepoznata je potreba da se pitanje saradnje sa iseljenicima prilagodi novim realnostima i potrebama države Crne Gore i njenih iseljenika, i posebno, sistemski uredi. To je prvi korak ka uspostavljanju i sprovođenju nove politike prema iseljenicima iz Crne Gore koji treba da rezultira poboljšanjem kulturnih, obrazovnih, ekonomskih, sportskih i drugih veza sa matičnom državom (maticom), unapređenjem brige matice prema iseljenicima, afirmacijom multietničnosti i jačanjem građanskog i državnog identiteta Crne Gore. Veze, odnosi i saradnja sa iseljenicima neodvojivi su dio unutrašnjeg razvoja, kao i procesa regionalnih, evropskih i evroatlanskih integracija Crne Gore.

Cijeneći značaj, obavezu i odgovornost u cilju unapređivanja saradnje sa iseljenicima, Vlada Crne Gore je 20. decembra 2010. godine usvojila Strategiju saradnje sa dijasporom sa Akcionim planom za period 2011-2014. godine. Strategija, između ostalog, definiše prioritete ciljeve, nosioce poslova i aktivnosti, koje u periodu do 2014. godine, treba da stvore neophodne pretpostavke za sistemsko i kvalitativno unapređenje saradnje sa iseljenicima, koja će biti i podsticaj za iseljenike u traženju boljih formi organizovanja i komunikacija sa maticom, pokrenuti njihov kreativan potencijal na projektima od obostranog interesa, otvarati prostor iseljenicima da lakše artikulišu svoje potrebe i profiliše se kao faktor unutrašnjeg razvoja Crne Gore i njene afirmacije na međunarodnom planu.

Imajući u vidu navedeno, prepoznata je i potreba uspostavljanja normativnog i institucionalnog okvira za saradnju sa iseljenicima radi realizacije aktivnosti koje su od značaja i za maticu i za iseljenike.

S tim u vezi, Vlada Crne Gore je na sjednici od 14. februara 2013. godine, razmatrajući informaciju o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana zadužila Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih inetgracija da pripremi predlog transformacije postojećeg Centra za iseljenike Crne Gore i pristupi pripremi zakonodavnog okvira saradnje sa iseljenicima. Odlukom Vlade Crne Gore krajem juna 2013. godine na predlog Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, pristupilo se transformaciji Centra za iseljenike u Upravu za dijasporu, kao organa u sastavu Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija. Krajem maja 2013. godine Vlada Crne Gore je usvojila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, odnosno Uprave za dijasporu gdje su sistematizovane sljedeće organizacione jedinice: Odsjek za identitetska pitanja, Odsjek za privredno partnerstvo i statusno pravna pitanja i Odsjek za praćenje, istraživanje, informativne i izdavačke poslove.

Paralelno sa gore navedenim aktivnostima, pripremljen je Predlog zakona o saradnji Crne Gore sa iseljenicima u cilju stvaranja normativnog okvira za uređenje prioriternih pitanja u pogledu očuvanja i njegovanja jezika, kultura i tradicija; afirmacije i jačanja državnog identiteta i pripadnosti državi; informisanja i povezivanja; unapređivanja privrednog partnerstva; saradnje u oblasti nauke, obrazovanja i sporta; zaštite prava i položaja iseljenika; uloge iseljenika kao aktivnog sudionika društveno-ekonomskih prilika u Crnoj Gori; načina ostvarivanja i jačanje saradnje; obezbjeđivanja sredstava u funkciji unapređivanja saradnje; nosioci, nadležnosti i međusobni odnosi institucija od državnog do lokalnog nivoa; kao i druga pitanja od značaja za iseljenike.

Pripremljeni Predlog zakona je, između ostalog, rezultat obavljenih konsultacija sa svim resornim ministarstvima i institucijama čije su redovne nadležnosti u dijelu saradnje sa iseljenicima propisane i odredbama ovog zakona, posebno u oviru poglavlja *Zaštita prava i interesa iseljenika*, te konsultativnog procesa koji je vođen u skladu sa Uredbom o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija („Službeni list CG“, broj 7/12), shodno kojoj je za člana Radne grupe koja je radila na pripremi Predloga zakona imenovan predstavnik nevladine organizacije.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

S obzirom na opredijeljenost Crne Gore za euro-atlanske integracije, te obaveze koje je preuzela prema međunarodnom pravu, Crna Gora mora da poštuje principe dva najbitnija pravna instrumenta Savjeta Evrope iz oblasti zaštite manjinskih

prava, koji su i dio pravne tekovine Evropske unije, a to su: Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina i Evropska povelje o regionalnim i manjinskim jezicima Saveta Evrope.

Prava manjina i prava iseljenika u osnovi su ljudska prava i, u tom smislu, ona imaju uporišta u mnogim dokumentima. Međutim, predlagač zakona smatrao je dovoljnim pominjanje Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina i Evropske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima Saveta Evrope, kao dva najbitnija pravna instrumenta koja se striktno bave pravima manjina.

Nadalje, Crna Gora se, prihvatajući pomenute međunarodne evropske pravne akte, obavezala da podržava prekograničnu saradnju između lokalnih i regionalnih vlasti, pri čemu je uloga nacionalnih zajednica u susjednim državama važan faktor.

Naime, nacionalne manjine u međunarodnom pravu, a i u Evropskoj uniji tretiraju se kao faktor saradnje i povezivanja. U tom pogledu, ovaj zakon će dati značajan doprinos jer će, kroz institucionalizovanu brigu o iseljenicima, olakšati pomenutu saradnju.

IV. OBJAŠNENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Predlog zakona je koncipiran u 6 poglavlja (39 članova): osnovne odredbe, zaštita prava i interesa iseljenika, nosioci saradnje, evidencije, finansiranje i prelazne i završne odredbe.

Članom 1 utvrđen je predmet zakona u smislu da se istim uređuju način ostvarivanja i jačanja saradnje Crne Gore sa iseljenicima, zaštita prava i interesa iseljenika, mjere i pogodnosti prilikom povratka iseljenika u Crnu Goru, kao i druga pitanja od značaja za iseljenike.

Predlagač zakona osjeća potrebu da pojasni pojmove *iseljenici* i *dijaspora*. Riječ *dijaspora* je stranog porijekla i znači rasijanje, raštrkanost, raseljenje¹. Njeno prvobitno značenje odnosilo se na Jevreje koji su 586. god p.n.e protjerani iz Judeje. Danas se ova riječ, posebno na engleskom govornom području, sve više upotrebljava da označi raseljene pripadnike nekoga naroda u krajeve izvan njihove matične zemlje, koji žive u zajednicama u okviru kojih njeguju i zadržavaju svoju kulturu, vjeru, tradiciju i običaje. I pored sve češće upotrebe riječi *dijaspora* za označavanje pripadnika svih iseljeničkih zajednica izvan matice, riječ *dijaspora* i danas asocira na jevrejske zajednice koji žive izvan Palestine ili Izraela ili na prisilno iseljene ljude koji žive u manjim zajednicama izvan svoje matične zemlje.

¹ Rečnik stranih reči Ivana Klajna i Milana Šipke

Tražeci domaću riječ oko koje ne bi bilo ovakvih nedoumica, predlagač zakona odlučio se za upotrebu riječi iseljenik/ci koja označava položaj i status ljudi koji su se iselili iz svoje matične zemlje².

Uvažavajući potrebu očuvanja građanskog duha zakona u skladu sa Ustavom Crne Gore i jednakog statusa svih iseljenika iz Crne Gore, **članom 2** definisan je pojam iseljenici: „Iseljenicima se smatraju crnogorski državljani i druga lica porijeklom iz Crne Gore, koji žive u inostranstvu i koji Crnu Goru doživljavaju kao svoju matičnu državu ili državu porijekla i baštine je kao demokratsku, nezavisnu, suverenu, građansku, multietničku i multikulturalnu državu.“.

Članom 3 utvrđeno je da se odnos Crne Gore prema iseljenicima temelji na uzajamnoj privrženosti i saradnji, pružanju pomoći i jačanju međusobnih veza, uz uvažavanje specifičnosti i potreba svih iseljenika. Dodatno je propisano da je briga o iseljenicima sastavni dio unutrašnje i vanjske politike Crne Gore, te da se Crna Gora zalaže za stvaranje i unapređenje uslova potrebnih za uključivanje iseljenika u društveni i politički život Crne Gore.

Članovima 5 do 10 utvrđeni su načini kroz koje država Crna Gora ostvaruje i jača saradnju sa iseljenicima, i to kroz preduzimanje mjera i aktivnosti na planu: očuvanja kulturnog identiteta; očuvanja državnog identiteta i pripadnosti Crnoj Gori; jačanja obrazovne, naučne i sportske saradnje; informisanja i povezivanja; zaštite prava i položaja iseljenika; unapređivanja privrednog partnerstva Crne Gore sa iseljenicima; preduzimanja i drugih posebnih mjera u skladu sa međunarodnim standardima i važećim propisima.

Dalje, utvrđeno je da je osnovni nosilac saradnje Uprava za dijasporu kao organ državne uprave nadležan za odnose sa iseljenicima i Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija kao organ nadležan za vanjske poslove u čijem sastavu funkcioniše ova Uprava.

Istim članovima definisane su obaveze i drugih organa državne uprave radi ostvarivanja prioriternih ciljeva saradnje Crne Gore sa iseljenicima u oblasti zaštite prava i interesa iseljenika.

Članom 11 je propisano da politiku saradnje sa iseljenicima na predlog Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija utvrđuje Vlada Crne Gore, a sprovodi Uprava za dijasporu, kao i drugi organi državne uprave u okviru zakonom utvrđenog djelokruga.

Dodatno je propisano da Strategiju saradnje sa iseljenicima donosi Vlada za period od četiri godine, kao i sadržaj Strategije i akcionog plana za njenu realizaciju.

² Rečnik srpskoga jezika Matice srpske

Imajući u vidu uporedna iskustva i njihovu dobru praksu, stvoren je zakonski osnov za formiranje Savjeta za saradnju sa iseljenicima, kao savjetodavnog tijela Vlade Crne Gore koje će pružati pomoć u kreiranju i sprovođenju Strategije, kao i ukupnih aktivnosti saradnje sa iseljenicima (**član 12**).

Dalje, propisano je da će članove Savjeta činiti predstavnici iseljenika, predstavnici organa državne uprave, opština i drugih institucija i udruženja i istaknute ličnosti. Takođe, utvrđena je proporcija zastupljenosti predstavnika iseljenika po državama (**član 13 i 14**).

Članovima 15 do 19 utvrđen je postupak predlaganja kandidata za člana Savjeta iz redova predstavnika iseljenika, uslovi za predlagača, uslovi za kandidate i način njihovog izbora.

Članom 20 utvrđeni su predstavnici organa državne uprave, opština i drugih institucija i udruženja u Savjetu, kao i način njihovog predlaganja.

Članom 21 utvrđen je način predlaganja i maksimalan broj članova Savjeta iz reda istaknutih ličnosti odnosno lica koja su se afirmisala na polju saradnje sa iseljenicima i promociji Crne Gore.

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija dostavlja Vladi Crne Gore predlog akta o obrazovanju Savjeta (**član 22**).

Članom 23 utvrđeno je vrijeme trajanja mandata članova Savjeta, uz datu zakonsku mogućnost jednog reizbora.

Članom 24 utvrđen je način sazivanja konstitutivne sjednice Savjeta, vođenje iste, kao i dinamika i mjesto sastajanja Savjeta.

Članom 25 bliže su uređene nadležnosti Savjeta kao tijela koje: razmatra sprovođenje strategija i zakona, kao i druga pitanja od interesa za iseljenike; pokreće i razmatra aktivnosti koje se tiču očuvanja jezika, kultura i tradicija iseljenika, privredne, naučne i sportske saradnje iseljenika sa Crnom Gorom, jačanja zajedništva i pripradnosti Crnoj Gori, položaja i prava iseljenika u Crnoj Gori i zemljama prijema, organizovanja iseljenika, informisanja i povezivanja, kao i druge aktivnosti od interesa za Crnu Goru i iseljenike; daje mišljenja o pojedinim pitanjima u vezi sa iseljenicima na zahtjev nosilaca saradnje; donosi Poslovnik o radu Savjeta; usvaja i podnosi Godišnji izvještaj o svom radu Vladi do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Članom 26 prepoznati su organi Savjeta i način njihovog izbora.

Članom 27 predviđeno je da Savjet obrazuje stalna i privremena radna tijela radi razmatranja pojedinih pitanja iz svoje nadležnosti.

Članom 28 utvrđeno je da se sredstva za rad Savjeta obezbjeđuju u Budžetu Crne Gore, a **članom 29** nadležnost za vršenje stručnih i administrativnih poslova za potrebe Savjeta.

Članom 30 utvrđeni su ostali nosioci saradnje koje, osim Uprave za dijasporu i Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, čine: organi državne uprave nadležni za unutrašnje poslove, obrazovanje, nauku, kulturu, omladinsku politiku i sport, statistiku, zdravstvo, socijalnu zaštitu, informacije, privredu i regionalni razvoj, turizam, finansije i organi lokalne uprave; Odbor za međunarodne odnose i iseljenike Skupštine Crne Gore; Matica crnogorska; Savjeti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica; nevladine organizacije koje se bave pitanjima saradnje sa iseljenicima; druga tijela i institucije koja u svom djelokrugu imaju poslove vezane za odnose sa iseljenicima ili bi njihova djelatnost mogla biti od interesa za iseljenike.

Članom 31 definisane su nagrade koje će, na predlog Uprave, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija dodjeljivati iseljenicima i njihovim organizacijama za poseban doprinos koji su dali jačanju veza sa Crnom Gorom, promociji Crne Gore na međunarodnom planu, društvenom i ekonomskom razvoju Crne Gore. Utvrđeno je dodjeljivanje 5 nagrada, i to: nagrada za očuvanje državnog identiteta i pripadnosti Crnoj Gori; nagrada za doprinos u oblasti kulture, nagrada za doprinos u oblasti diplomatije i promocije Crne Gore, nagrada za doprinos unapređenja privrednog partnerstva sa Crnom Gorom i nagrada za dobročinstvo.

Ustanovljena je manifestacija „Dani iseljenika“, za koju je predviđeno održavanje, po pravilu jednom godišnje, a što će predstavljati priliku za okupljanje crnogorskih iseljenika i aktualizaciju tema od značaja za status iseljenika (**član 32**).

Članovima 33 do 36 predviđeno je da Uprava za dijasporu u elektronskoj formi vodi evidencije o iseljenicima, organizacijama iseljenika, fondacijama i legatima otvorenim za stipendiranje studenata iz Crne Gore, a koji su osnovani od strane iseljenika. Takođe su definisani obavezni podaci koje sadrže ove evidencije, kao i da se evidencije vode na osnovu prijave za upis i na osnovu podataka drugih državnih organa i organa državne uprave. Na lične podatke u evidenciji predviđena je obaveza primjene odredaba Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Članom 37 je predviđeno da se sredstva za očuvanje i jačanje saradnje sa iseljenicima obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, donacija i kroz međunarodne projekte.

Članovima 38 i 39 utvrđen je rok od šest mjeseci za donošenje podzakonskih akata za sprovođenje zakona, te njegovo stupanje na snagu.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Predlogom zakona predviđa se da se sredstva za očuvanje i jačanje saradnje sa iseljenicima obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, donacija i kroz međunarodne projekte.

Sredstva za namjenu očuvanja i jačanja saradnje sa iseljenicima obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore. Takođe, sredstva za rad Savjeta za saradnju sa iseljenicima obezbjeđuju se iz državnog budžeta.